

DATOS IDENTIFICATIVOS

Historia e historiografía da lingua española

Materia	Historia e historiografía da lingua española			
Código	V01G400V01911			
Titulación	Grao en Ciencias da Linguaxe e Estudos Literarios			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Cuevas Alonso, Miguel			
Profesorado	Cuevas Alonso, Miguel			
Correo-e	miguel.cuevas@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia versará sobre a evolución histórica da lingua española e, ao mesmo tempo, estudarase os aspectos máis relevantes da historiografía española.			

Competencias

Código	
A1	Que o estudantado saiba aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A5	Que os estudantado desenvolva aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacitación do estudantado para que adquira coñecementos lingüísticos e literarios.
B5	Capacidade do estudantado para comprender as interrelacións pertinentes entre os diversos ámbitos de estudo que integran o título.
B7	Coñecer os métodos básicos do estudo e análise lingüísticos e literarios.
B9	Posuír as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando de xeito autónomo baseándose nos coñecementos adquiridos e no uso das novas tecnoloxías.
C2	Coñecemento da gramática das linguas galega, española e portuguesa.
C8	Coñecemento das correntes teóricas e metodolóxicas da lingüística.
C11	Coñecemento da evolución histórica interna e externa do español.
D8	Habilidade para traballar de forma autónoma.
D10	Capacidade de análise e síntese.
D11	Capacidade para manexar a bibliografía consultada e para citala axeitadamente.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Que o alumnado adquira un coñecemento das diferentes etapas da historia interna da lingua española.	A1	B5 B7	C2 C8 C11	D8 D10 D11
Preténdese que o alumnado chegue a coñecer os principais autores da historia da lingüística española.	A5	B1 B5 B9	C2 C8 C11	D8 D11

Contidos

Tema
------

1. A lingua latina en *Hispania.	1.1. A romanización 1.2. O latín 1.3. Helenismos 1.3. Hispania baixo o imperio; a decadencia do imperio
2. Latín vulgar.	2.1. Características xerais 2.2. Latín vulgar e particularidades do latín hispánico
3. A Transición do latín ao romance. Época visigoda.	3.1. Os xermanos 3.2. Voces romances de procedencia xermánica 3.3. Os primeiros invasores e os visigodos 3.4. O elemento visigodo en español 3.5. O romance na época visigoda
4. Os árabes.	4.1. O elemento árabe en español
5. O primitivo romance romance hispánico.	5.1. A España cristiá ata o século XI 5.2. O latín popular arromanzado 5.3. O romance dos séculos IX ao XI 5.4. O século XI. Influencia francesa primeiros galicismos e occitanismos.
6. O español arcaico.	6.1. Juglaría e clerecía. Comezos da prosa
7. A época alfonsí e o século XIV.	7.1 Alfonso o Sabio 7.2 A herdanza alfonsí 7.3. Os xéneros literarios, linguas e dialectos no século XIV 7.4. A evolución do castelán no século XIV. 7.5. Cultismos e retórica
8. Transición do español medieval ao clásico.	7.1. Os albores do humanismo (1400-1474) 7.2. O español preclásico (1474-1525) 7.3. Evolución, variedades e extensión do castelán (1474-1525). 7.4.O castelán obxecto de atención e estudo de Villena a Nebrija.
9. O español do século de ouro.	9.1. A expansión imperial. O clasicismo 9.2. Cambios lingüísticos xenerais 9.3. Estudos sobre o idioma nos séculos XVI e XVII
10. O español moderno.	10.1. O século XVIII 10.2. Preocupación pola fijeza lingüística. a Academia. Traballos de erudición 10.3. Os grupos cultos e as reformas ortográficas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	24	24	48
Prácticas autónomas a través de TIC	0	21	21
Resolución de problemas	6	13	19
Exame de preguntas obxectivas	6	29	35
Traballo	8	19	27

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través do TIC de maneira autónoma.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a práctica de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problema e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a práctica de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
-------------------------	--

Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc.

Avaliación				
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Lección maxistral	O docente atenderá na aula ou nas tutorías os problemas que o estudante teña en relación cos problemas que se presenten nas explicacións maxistras, na resolución de problemas, exercicios propostos, presentacións, exposicións e prácticas autónomas. Por este motivo recoméndase a consulta individual ou en grupos nas tutorías. Recoméndase ao alumnado en réxime semipresencial que asista polo menos a tres tutorías ao longo do curso. Ademais, o profesor atenderá telemáticamente (correo electrónico, teléfono) ao alumnado, principalmente ao semipresencial.	5	A5	B1 C2 D8 C8 C11
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvólvense a través das TIC de maneira autónoma.	10	A1	B1 C11 D8 B9
Resolución de problemas	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. As prácticas levaranse a cabo na aula	5	A5	B7 C11
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	40	A1	B5 C11 D8 D10
Traballo	O estudante presenta o resultado obtido na elaboración dun documento sobre a temática da materia, na preparación de seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias, etc. Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo, de forma oral ou escrita	40	A5	B1 C8 D8 C11 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Será de lectura obrigatoria o Libro de Rafael *Lapesa: *Historia da lingua española*. Realizarase un resumo da lectura de 30 páxinas (traballo 40%). O primeiro exame de preguntas obxectivas realizarase a finais de outubro e a segunda a primeiros de decembro. As datas fixaranse de acordo co alumnado e o seu avance no traballo. Haberá una exposición na aula dos temas da historiografía española (está incluído no 40% do traballo) a data tamén será pactada polo profesor e o alumnado. Este último mandarase por correo electrónico.

ALUMNADO PRESENCIAL:

- Na **1ª edición das actas** os/as alumnos e alumnas beneficiaranse do dereito á avaliación continua. Por iso, deben acudir a un mínimo do 80% das clases, é dicir, os alumno e as alumna serán avaliados con este sistema, se asisten a 38 horas de clase ou máis. Os alumnos e as alumnas que por razóns xustificadas non poidan participar regularmente nas sesións, debe comunicalo a profesora por correo electrónico nas primeiras semanas do curso. Para a avaliación continua, é obrigatoria a entrega das prácticas e traballos fixados pola profesora.

De optar pola avaliación única, terán ata a terceira semana do curso para comunicar esta decisión á profesora por correo electrónico. De non efectuarse dita notificación entenderase que se segue a avaliación continua. A avaliación única consistirá nun único exame realizado na data oficial marcada pola Facultade.

- Na **2ª edición das actas**, do mesmo xeito que na avaliación única, o alumnado realizará un único exame na data oficial establecida pola Facultade.

ALUMNADO SEMIPRESENCIAL:

- Na 1ª edición das actas os/as alumnos e alumnas poderán elixir entre a avaliación continua e a avaliación única. Independentemente do método de avaliación elixido, recoméndase asistir á presentación da materia e ás clases que sexan posibles.

- Na 2ª edición das actas, do mesmo xeito que na avaliación única, o alumnado realizará un único exame na data oficial establecida pola Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Academia Española, Real, **CORDE. Corpus Diacrónico del español**,

Ariza, Manuel, **Sobre fonética histórica del español**, 1ª, Arco/Libros, 1994

Bahner, Werner, **La lingüística española del siglo de oro**, 1ª, Editorial Ciencia Nueva, 1996

Cano Aguilar, Rafael, **El español a través de los tiempos**, 1ª, Editorial Arco/Libros, 1988

Cano Aguilar, Rafael, **Introducción al análisis filológico**, 1ª, Castalia, 2000

Davies, Mark, **Corpus del español**,

Lapesa, Rafael, **Historia de la Lengua española**, 1ª, Gredos, 1980

Menéndez Pidal, Ramón, **Manual de gramática histórica española**, 16ª, Espasa-Calpe, 1980

Mourelle Iema, Manuel, **La teoría lingüística en la España del siglo XIX**, 1ª, Editorial prensa española, 1968

Niederehe, Hans J., **Alfonso X el Sabio y la lingüística de su tiempo**, 1ª, Sociedad General Española de Librería, 1987

Penny, Ralph, **Gramática histórica del español**, 1ª, Ariel, 1993

Wieland, Katharina/ Vera, Eliers (ed.), **Aspectos de la lingüística española a través de los siglos**, 1ª, Buske, 2010

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Fonética e fonoloxía da lingua española/V01G400V01913

Fonética e fonoloxía da lingua galega/V01G400V01902

Variedades do español/V01G400V01914

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Lingua: Fundamentos gramaticais do galego e do español I/V01G400V01101

Lingua: Fundamentos gramaticais do galego e do español II/V01G400V01202

Lingua e comunicación oral e escrita: español/V01G400V01302

Lingua e comunicación oral e escrita: galego/V01G400V01301

Outros comentarios

- A copia ou plaxio total ou parcial en calquera tipo de traballo ou exame suporá un cero na devandita proba. Alegar descoñecemento do que supón un plaxio non eximirá ao alumnado da súa responsabilidade neste aspecto.

- A avaliación terá en conta non só a pertinencia e calidade do contido das respostas, senón tamén a súa corrección lingüística.

- Recoméndase a utilización dos recursos que ofrece a biblioteca para consultar as referencias recomendadas na guía da materia, así como outros recursos bibliográficos que se sinalen nas clases.

- É responsabilidade do alumnado consultar os materiais e as novidades a través da plataforma FAITIC e estar ao tanto das datas nas que teñan lugar as probas de avaliación.

- Infórmase o alumnado de intercambio de que o nivel de lingua necesario para o adecuado seguimento das clases desta materia é alto. Consúltese coas profesoras as dúbidas respecto diso.